

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Községeknek,
papok-, gazdasági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre
8 K. Tanítóknak, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány
Telefon-szám 15. ára 10 fillér. Telefon-szám 15.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: FÜLEI SZ. LAJOS.

HIRDETÉSI DIJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések em-ként 6 fillér-
többesüri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyilt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyilt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen heten ki nt
k é t szer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomató és könyvkötő intézete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések küldendők. — Kéziratok vissza nem adatnak. — M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489 sz

Utcák és terek öntözése.

Hogy milyen eminens fontosságú ezen kérdés, azt eléggé megvilágítja az utolsó 50 év története. Majdnem minden művelt állam intézkedéseket tett a levegőnek a por által való szennyeződését meggátolni. Egyes városok pedig nagyszabású intézményeket létesítettek, melyek mind egy célt szolgálnak: a levegő javítását; hogy csak egy példát hozzak fel, ott van Kecskemét, mely a város határán levő futó homokot barack- és szőlőtelepeivel megkötötte, általa nemcsak anyagi erősödést juttatott a nép kezébe, hanem a város egészségi viszonyait is jelentékenyen javította.

De nem akarok messze kitérni, mert köteteket kellene összeírni, ha a jó friss levegőnek előnyeit akarnám felsorolni. Csak a levegő, a meglévő jó levegő elrontását ohajtanám meggátolni legalább egy irányban. Ezt pedig igen könnyen eszközölhetjük: az utcák és különösen a gyalogjárók öntözése által.

Mert kérem, azt mindnyájan tudjuk, hogy az utcára minden nemű szemét, hulladék, köpet és más az ember egészségére ártalmas anyag kerül. Máskor is bejut az utcák és a gyalogjárók seprése alkalmával

a levegőbe a porral minden ártalmas anyag, a mostani tartós szárazságnál kétszeres a veszély.

Mi kisvárosi, korán kelő emberek, amidőn egy kis tiszta, friss levegőt akarunk szivni, kénytelenek vagyunk a frissen felkavart porral szennyezett, ártalmas levegőt belélegzeni. Ugyiszólván magunkat mérgezzük meg minden reggel üdülés helyett.

Ezen a nyomoruságos állapotban a városi hatóság és a nagyérdemű közönség igen könnyen és gyökeresen segíthet, csak egy parányi jóakaratot kérünk. Pénzébe senkinek sem kerül. *Minden utcai seprés előtt bőszégesen kell öntöztetni! Ezen öntözést a tanács tegye általánosan kötelezővé, a rendnek őrei amugy is ellenőrzik a gyalogjárók tisztán tartását, azon alkalommal figyelmüket kiterjeszhetnék az öntözés megtörténte, avagy elmulasztására is. A renitenseket a rendőrség birság által is rászoríthatja az öntözésre.*

Ezen egyszerű és olcsó eljárással elérjük azt, hogy legalább reggeli sétánkat majdnem pormentes levegőben végezhetjük; ennek pedig az egészségre való nagy befolyását mindenki belátja és azért remélem, hogy a t. közönség önként, minden hatósági kényszerítő beavatkozás nélkül is

saját jól felfogott érdekében fog öntöztetni minden seprés előtt.

Soraimnak célja ezt elérni, épen azért kellemes jutalmam lesz, ha látom, hogy a reggeli utcaseprésnél nem támad mindig az a rettenetes és ártalmas porfelhő.

Székelyudvarhely, 1904. aug. 6.

Dr Kovács Géza.

Közigazgatási tanfolyam.

Belügyminister urnak 1901. év szept. 14-én 100.000. szám alatt kiadott magas körrendelete alapján közhírré teszem, hogy a marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyamra felvehető, aki:

- a főgymnasium vagy főreáliskola nyolc osztályát vagy ezen középtanodákkal egyenrangú más középfokú iskolát, vagy megfelelő katonai intézetet sikeresen végzett;
  - az iskolai tanulmányok befejezése után valamely községjegyzői (községi vagy körjegyzői, vagy rendezett tanácsú városi jegyzői) irodában mint aljegyző (segédjegyző, jegyzősegéd), jegyzői irnok, vagy jegyzőgyakornok legalább egy évi gyakorlatot töltött;
  - az állam hivatalos nyelvét szóval és írásban bírja;
  - fedhetlen előéletű;
  - tanfolyamhallgatási szándékát aug. 26. és 31-ik napja között az igazgatónál okmányainak bemutatása mellett szóval vagy írásban bejelenti.
- Az e) pontban meghatározott rendes határ-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRCÁJA.

A hírlapírásról.

— A „Székely-Udvarhely” eredeti tárcája. —

Írta: Dr Fülei Szántó Károly.

[2. folytatás.]

Az 1890-iki júliusi forradalom után ismét szabadabban lélegzett a világ, a politikai lapok megint jelentősebbek lettek. Nem csak új lapok keletkeztek, hanem új intézkedések az újságírást gyorsabban is fejlesztették. Majd a melléklet (feuilleton) kezdett inkább elterjedni Franciaországban és egyelőre könyvek és színművek megbeszélését, uti híreket is hasonlókat, végre regényeket, novellákat közlött, szóval amit a nevető Weber szellemeskedési mustármártásnak mond; az eddig még sok képpen uralkodó adomaszerű hátraszorult. Főképp az újságok pártállása kezdett erősebben mutatkozni, minek következtése a vezércikkek általános felvétele, melyek bizonyos színezetű tételekkel kívántak a népre hatni. Az új közlekedő eszközök segítségével a sajtó erőssé fejlődött s 1848. felforgató mozgalmainál már a nyilvános élet előütöközeteiben állott. Az új lapokkal együtt egészen új fajaik is keletkeztek, a politikai élelapok, pl. a berlini „Kladderatsch” és a bécsi „Kikeriki”.

A sajtó mai virágzását főképp három dolog a levelezés, a telegráf és telefon idézte elő. 1832-ben keletkezik Párisban a „Correspondance Garnier”, mely könyvatos híreket küldött a szerkesztőségeknek, de ugyanakkor a német szövetségi gyűlés hasonló hivatalok ellen már oly rendszabályokat fogantatosít, mint a nyomtatott

könyvekkel szemben. Ezek az intézetek jelentőségben csak 1848. után nyertek. Nemsokára egész könyvatos lapokat adtak ki a napi sajtó használatára, melyek a szerkesztőségeknek mindent (tözsdei árfolyamokat is) küldtek. Maguk a kormányok is saját sajtóhivatalokat állítottak fel, gyakran több osztályban, a bel- és külügyek számára. Ezek a bel- és külföld kiváló lapjainak cikkeket küldtek, hogy a közvéleményt a kívánt értelemben hajlítsák; feladatuk volt, hogy a szövegű lapokat szemmel tartásuk, a netalán történő támadásokat visszaverjék, helytelen és valótlan közleményeket helyreigazítsanak. E mellett a kormányok egész újságokat megvásároltak, melyeknek feladatuk lett szándékaikat érvényesíteni. Ezeket megkülönböztetésül a hivatalosoktól (melyek nyíltan hivatalos lapoknak vallották magukat) félhivatalosoknak nevezték.

A levelezéssel egyenlő fontosságúak voltak a telegráf híradásai, Mégis fáradtságba került hogy a szerkesztőket a táviratok lenyomatására bírják, mivel az a megrögzött balvéleményük volt, hogy a távirati újdonságok többnyire hazugságok, és sokaknak kellemetlen volt, hogy egyszerre más lapokkal szöszterinti jelentéseket közöljenek. Reuternek, egy hesseni németnek nagy fáradtsággal és pénzáldozattal sikerült az újítást Londonban behozni. Felismerte azonnal ennek a világkereskedelmi városnak jelentőségét, a távirati forgalomra nézve. De csak akkor sikerült terve, midőn az érkezett távirati híreket a londoni újságoknak egész hónapon át ingyen szolgáltatta. Ez a mód használt, mert nemsokára meggyőződtek, hogy a közölt események nem légből kapottak, hanem igazak. Reuter az újságokat egymásután megnyerte az új vállalatnak. Nemsok-

kára összeköttetéseit minden irányba kiterjesztette, minden földrészen fiók-hivatalokat állított fel, harcterekre haditudósítókat küldött ki és saját táviróvonalakat rendezett be és futárszolgálatot. Így jött létre a Reuter ügynökség.

Berlinben 1855-ben Wolff egy távirati ügynökséget alapított, mely 1865-ben részvényes társasággá alakult. 1866-ban már harminc-négyven soros távirati közleményeket találunk; Angliában már ekkor megkezdtek és Amerikában is egész beszédeknek távirati uton való továbbítását. Természetesen a kisebb lapok a távirati híreket a nagyobb lapokból lenyomatták, mivel nem volt módjukban a maguk számára közvetlenül előteremteni. A nagyok pedig a telegráf vonalakat kezdték egészen, vagy határozott órákra kibérelni.

Legújabb időben még a távirás sem elég, hanem hírszerzésre fogják még a telefont is. Már 1877-ben Berlinben felállíthaták az első telefonösszeköttetést és a nyilvános közlekedésnek megnyithatták. Természetesen az újságoknak gondjuk volt, hogy saját összeköttetésük legyen; nem csoda, hogy gyorsan jutnak mindig új hírhez.

Az újságok felvirágzásához hozzájárult a nemzeti érzés megerősítése és a vele járó érdeklődés állami ügyek iránt: felfogható tehát, hogy az újság pénzhez hasonló nagy hatalom lett. Egy lelkész szerint a mai nap még Pál apostól is újságot alapítana. Az újságok először csak tudósításokat hoztak, most bírálják és izgatnak is. Egykori első ellenségeik most felhasználják. A hatóság épen annyira nem lehet el nélkülök mint a magános ember; nem a kereskedő, sem a mesterember, de legtöbbet használnak a tözsdeknek, mely nélkülök nem is képzelhető.

időn túl jelentkezők felvételét a belügyminiszter engedheti meg.

Az évi tandíj 40 korona, mely összeg fél-évenként előre fizetendő.

Szegénysorsu hallgatók tandíj elengedésben részesíthetnek.

Belügyminiszter ur folyó évi július hó 27-én 65743. szám alatt kelt átiratával a tanfolyam részére benlakással egybekötött tápintézet felállítását engedélyezvén, ezen intézet az 1904-5-iki tanévvel egyidejűleg megnyílik.

Ezen tápintézet internátusnál szegénysorsu, ó igyekezetű s kifogástalan magaviseletű hallgatók segélyezése céljából 15 hallgató részére ugyanannyi egészen ingyenes és 10 fél fizetéses hely létesíttetik.

Ez utóbbi hely után havi 20 korona, az egész fizetéses hely után pedig havi 40 korona fizetendő.

Az intézet fűtés, világítással egybekötött lakást, reggeli, ebéd és vacsorából álló ellátást nyújt.

Marosvásárhely, 1904. augusztus 2-án.

Erődy Sándor,

vm. főjegyző, mint a marosvásárhelyi községi közigazgatási tanfolyam igazgatója.

Edzés.

Mikor a tanítás szünetel és szülők és tanítók ráérnek arra, hogy a gyermekek neveléséről elmélkedjenek, legszívesebben foglalkozunk pedagógiai kérdésekkel, amelyek között első helyet foglal el a gyermekek egészségét megővni és testüket a tanulás megerőltetéseire edzeni.

Időjárás, évszakok, meleg, hideg, mindez életszükségeinkhez tartozik, mindmennyi hatásos tényező az egészségünkre nézve és kellő alkalmazás mellett egészségünk nagy előnyére válnak; ámde helytelen és nem alkalmas módon való használat mellett ugyan-e tényezők rossz hatásúak és betegségeket teremtenek. Hozzá kell tehát szoknunk már fiatal korunkban a különböző időjárásokhoz, az időváltozásokhoz és pedig testünknek ésszerű edzése által.

Két körülmény teszi a nyári évszakot alkalmasnak a test edzésére. Egyik, hogy a meghülésen alapuló hurutos és rheumatikus betegségek a meleg évszak alatt erőtlenekek; a másik, hogy a hideg vizet télen rosszabbul viselhetjük el, mint nyáron. A hideg vízzel való mosdás nyáron igen jól esik, télen azonban kellemetlen és a meghülés veszélyének tesz ki, amitől csak az edzés, a hőingadozásokhoz való fokozatos és teljes hozzászokás óv meg.

A francia lapokban az 1850-iki állami törvény értelmében a politikai, vallási és bölcsészeti tartalmu közleményeket a szerző nevével látja el. Gyakran történik ez Angolországban is, Németországban meglehetősen gyéren, mi a hirlapírás kárára van. Mert ki nevével lép fel, akaratlanul is inkább törekszik, hogy tartalom és alak szempontjából kiváló szolgáljon. London és Párisból indult ki a rikkancs világ is, minnek az előfizetéssel szemben az a haszna, hogy ma ezt, holnap más újságot olvashat, aki nem szokott úgy egyhez, mint pipás ember a pipájához. Francia- és Angolországban a nagy lapok szabály szerint naponként csak egyszer jelennek meg, Németországban kétszer is. Természetesen az előbbi államok vezérlapjai nagyobb terjedelműek, aztán a francia hirlapokat világos kifejezés és az élénk szellemesség jellemzi; ők voltak a vezércikkek és a hirlapi tárcák megalapítói; az angolországi lapokat komolyság és megbízhatóság teszi kívánatosá.

A tudományos folyóiratok és időszaki mulató irodalmi termékek, kalendáriumok is mintegy az újságokhoz sorakoznak. Ezekben, még ha illusztráltak is, Németország az első. Minden vizsgálódási térnek és szaknak és ezek különböző irányainak és ágainak megvan a külön szaklapja. Hiszen, van már cipész, szücs stb.-nek lapja. Minden téren a munkafelosztás és részletezésre törekszenek mai napság. Ha ez így tart, a szakszerűség oda lyukad ki, hogy az utcasöpörnek több szabálya lesz, mint a római köztársaságnak törvényei; hogy ács is csak az lehet, aki műegyetemet végzett.

(Vége köv.)

Az edzés legfontosabb feladatát testbőrünk végzi, mert ez eszközli a hőcsere a test és környezete között. Az edzés alapfeltétele általában mindenkinél, akár fiatal, akár öreg, gyöngye vagy erős testalkatu, s szabadban való gyakori tartózkodás. Hogy ez az edzésnek mennyire fontos eszköze, igazolja a hideg iránti érzéketlenség amaz egyénekénél, kik foglalkozásuknál fogva hozzá vannak szokva majdnem folyton a szabadban tartózkodni, ilyenek a vadászok, gazdaemberek, halászok, stb.

A megfelelő edzés további lényeges feltétele az alkalmas ruházat. Csakis annyi ruhát viseljünk, hogy a hideg ellen meg legyen óva testünk. E tekintetben a ruházat szoros összefüggésben áll a test mozgással. Mindenki tudja, hogy meglehetősen hidegben is ellehetünk könnyebb ruhában, ha gyors menés, korcsolyázás stb. által nagyobb mennyiségű meleget teremtünk és azt testbőrünkre vezeltjük. Ellenben a legjobb bunda sem óv meg kellően a hideg ellen, de még a meghűléstől sem, ha nyitott kocsiban tél idején hosszabb utat teszünk. Az azonban, aki kellő gyakorlattal még nem bír, éppen a nyári évszak alatt legyen óvatos a gyors változások tekintetében, meleg és könnyű ruházat között. Nem egy tüdőgyulladás, számos hurut és utóbbiba való visszaesés ebbeli vigyázatlanságnak és hanyagságnak tulajdonítható.

A hőmérséklet erősebb ingadozása iránti ellentálló képesség még tetemesen fokozódik a víz különféle alkalmazásának módja által. Meleg izzó-fürdők kellő nasználat mellett emelik a test hőfokát, úgy, hogy az utána következő hideg behatását jól bírjuk el és nem vagyunk általa a meghülésnek kitéve. Az ilyen fürdő télen legalkalmasabb. Ez idő szerint a hideg víz mozdítja elő legjobban testünk edzését.

Az edzést ne kezdjük fürdővel, hanem testünk egyes részeinek hideg vízzel való mosásával, körülbelül olyan, amely tizenkét vagy huszonegy órán át a szobában állott. Lassan, lassan át megyünk az egész test mosására és alacsonyabb hőfokra. A test egész mosása egyúttal a legjobb előkészületet képezi a folyóvízbeni fürdők előnyös használatára. A kinek meg van adva az alkalom, az használjon hideg zuhanyt, tengeri fürdőt, mint kiválóan jó edzőeszközöket, a legjobb eljárás az edzésre pedig a hideg bedörzsölés a reggeli órákban.

Az edzésre legelső sorban az életkor bír döntő befolyással. Csak akkor lehet azt megkezdni, ha testünknek meg van adva a képesség, a meleget önálló testmozgás folytán fokozni, tehát az első életév lefolyása után. Csecsemők, főleg a mi éghajlatunk alatt, gondosan megóvandók a hideg ellen, nevezetesen, ha tél idején a szabadba visszük és pedig olyannyira és teljesen, hogy a kicsike testbőre visszatérésünk alkalmával érintésünkre semmi szín alatt hideg ne legyen.

Okos és racionális edzés legelső sorban a fiatal korhoz illik, kell is, hogy a nevelés egyik legfontosabb feladatát mindenkor a serülő ifjúság erősítése és ellentállóképességének fokozása képezze. E célból nem szabad a gyermekeket túlmeleg ruhákba burkolni, nevezetesen nem a meleg szobában, mert különben könnyen meghűlnek, mihelyt a szobát elhagyják.

Kell, hogy ésszerű edzés képezze a testi nevelés alapját; oly eszköz ez, amely által gyöngye gyermekek gyakran a legerősebb emberekké fejlődnek, amely által már a kora ifjúságban a későbbi kor egészségének, a magas életkor alapja vetetik meg. Előrehaladt korban a test edzését megkezdni — tekintettel a test csekélyebb hőképzésére — nagyon merész dolog és csakis a legnagyobb óvatosság mellett kísérelhető meg, ha csak korábbi szokások következtében nem volna helyén.

Ahol betegségekről van szó, ott az edzés megszorítandó vagy teljesen beszüntetendő, mert a beteg test nem hogy hozzászoknék az edzés által az időjárás ártalmasságaihoz, hanem inkább még érzékenyebb lesz általa és nagy bajnak lehet kuforrása. Ideges vagy gyöngye testalkatu és olyan emberek, kik sokat ülnek a szobában, az edzés által nagy veszélynek teszik ki magukat.

Járasi jegyző-értekezés.

Tisztelt Szerkesztő Ur!

Folyó hó 4-én lapjában szives lévén a fenyédi jegyzői irodában tartott jegyzői értekezlet-ről megemlékezni, — bár nem szokásunk saját ügyeinket a nyilvánosság elé vinni, hogy az erős kritika dicsekvéssel vádolhasson — legyen szabad annak értékéről egy kis tudósítással előhozakodni. Ugyanis folyó hó 3-án járásunk érdemes főszolga-

birója azért hívta össze összes jegyzőit, hogy a jegyzői ügyvitel egyöntetű és modern kezelése céljából együttesen állapodjanak meg. E célból a fenyédi jegyzői irodát kiinduló pontnak tekintvén, ott a járás összes jegyzői mindent alaposan megvizsgáltak és véleményüket a maga rendje és módja szerint elmondván, egy magas színvonalon lefolyt kritikát teremtettek, melynek eredményeképp jegyzőkönyvi határozattal megállapították, hogy célszerű s nagyon szükséges az ilyen járási jegyzői értekezlet s azért annak az év bizonyos szakában leendő megtartását rendszeresíteni kívánják. Egyúttal a talált és látott kezelési rendszerből kifolyólag elhatározottat, hogy egy kijelölt bizottság a kezelési nyomtatványok alakja, beosztása, elhelyezése, a butorzatok mennyisége és beosztása tekintetében rövid idő alatt terjesszen elő egy kidolgozott tervezetet.

Nagyon élénk eszmecsere keletkezett a kezelési rendszernél a törvények és szabályzatok értelmezésénél, melyben Ferenczy Lajos szerelt kollégánk pótolhatatlanul szükséges provokációjára Máthé József fenyédi segéd jegyző derekasan bemutatva vasszorgalmának és tanulmányainak becsülendő értékét. Szóval bebizonyult ez alkalommal is, hogy a helyi értekezletek tartása nagyon szükséges az egyöntetűség szempontjából is, mert a példabeszédként „egy látás megér száz hallást”.

Ezekután d. u. 2 órákor a járás jegyzői szeretett Főszolgabírójuk vezetése alatt kirándultak a Homoród-fürdőre, hol kedélyes időtöltést rendezvén, az esti órákban ismét munkakörük helyére visszatértek.

Elismerést és köszönetet érdemel, mint mindig, úgy most is Dr Demeter Lőrinc főszolgabíró, ki baráti szeretettel gondolt jegyzőire hivatalos munkakörében is, s mint hivatásának ámbicionált képviselője, állandóan azon munkálkodik, hogy járása jegyzői munkakörét javítsa, könnyítse és azon színvonalra emelje, honnan megelégedett szívvel lehessen körültekinteni.

Fenyéden, 1904. aug. 5.

Kiváló tisztelettel:

Gálffy István.

Tan- és nevelésügy.

A nagyenyedi magy. kir. vincellér-iskolában folyó évi október hó 1-én kezdődő 3 éves tanfolyamra 20 egész, 4 fél ösztöndíjas helyre pályázat nyitattik. Pályázati feltételek: 1. Tizenhat évet betöltött életkort igazoló keresztlevele. 2. Erős, egészséges, munkát bíró testalkat és védhimlőoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány. 3. A népiskola teljes elvégzését igazoló iskolai bizonyítvány. 4. Születési hely, községi előljárósa által kiállított erkölcsi bizonyítvány. 5. Szülők vagy gyámok beleegyezési nyilatkozata, melynél fogva kötelezik magukat, hogy a felvett tanuló 3 év eltelté előtt az intézetből ki nem veszik. 6. A jelzett hiteles és rendezes bélyegzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok legkésőbb augusztus 20-ig a nagyenyedi m. kir. vincellér-iskola igazgatóságához intézendők — a nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszteriumhoz címezve — honnan a folyamodók felvételük ügyében rövid idő alatt értesíttetni fognak. 7. Az intézetben egy évet önköltségen töltött; katonai kötelezettségének eleget tett; kertészet, szőlészet, pincészet körében már működött, vagy kádármesterséget tanult egyének, ha ezen minősítésüket hiteles bizonyítványokkal igazolják, a felvétel- és ösztöndíjak elnyerésénél előnyben részesülnek. Figyelembe veendő: a) Az intézetbe felvett növendékek fehérmű és egyéb állásukhoz illő célszerű ruházatról, nemkülönben író-, rajz- és kisebb munkálati eszközök: kések és ollókról önmaguk tartoznak gondoskodni; lakást, ágyat, ágyneműt világitást, orvosi kezelést és gyógyszereket azonban ingyen nyerhetnek. b) Az egész ösztöndíjat élvezők teljes ellátásban: reggeli, ebéd, vacsora és mosatásban részesülnek; a fél ösztöndíjasok egyenlő ebédet és vacsorát kapnak, de az ezen ételekhez szükséges kenyeréről, továbbá reggeli és mosatásról önmaguk tartoznak gondoskodni. c) Ösztöndíjban nem részesülő önköltséges tanulók, amennyiben a növendékek száma a 24-et meg nem haladja, az a) pont alatt foglalt előnyökben részesülnek, ellátásukról azonban önmaguk tartoznak gondoskodni, s az intézeti élelmezőnél havi 14 koronáért fél, 28 koronáért pedig teljes ellátást nyerhetnek. A fél ösztöndíjat élvezők is havi 14 kor., vagy az élelmezővel megalkuvás utján teljes ellátásban részesülhetnek. A nagyenyedi m. kir. vincellériskola igazgatósága.

Különfélék.

— **Személyi hírek.** Strattinger Emil tordai kir. pénzügyigazgató pár heti üdülés után tegnap városunkból Zemplén Agárdra vejéhez és leányához utazott, ahol e hó 20-ig időzik. — Dr Kovács Géza egyetemes orvostudor, fogorvos, fog- és szájspecialista holnap naptól jövő hét-ig városunkból távol lesz. — Bak Béla újságíró, a marosvásárhelyi „Székely Lapok” belső dolgozóitársaságának tegnap délelőtt nálunk időzött s innen visszament Korond-fürdőre.

— **Pártalakulás.** A székelykereszturi szabadelvű pártkör alakuló gyűléséről küldött üdvözlő táviratokra a következő válaszok érkeztek:

Nagy örömmel értesültem szives sürgönyéből a székelykereszturi szabadelvű pártkör megalakulásáról. — Megtisztelő üdvözlőjéért, valamint hathatós támogatásuk kilátásba helyezéséért, fogadják hálás köszönetem.

Hazafias üdvözléssel:

Tisza.

Szervezett egyesületbe tömörült pártíveink fogadják ez alkalommal legszívebb üdvözlőjeinket. Esméink terjesztésére irányuló törekvésükben mindenkor számíthatnak odaadó támogatásunkra.

Podmaniely,
pártelnök.

Folyó hó 28-án kelt nagybecsi távirati értesítését a sz.-kereszturi választó-kerületi szabadelvű pártkör megalakulásáról őszinte örömmel vettem.

Kérem fogadják meleg köszönetemet a táviratilag kifejezett hazafias üdvözlőjéért, egy-szersmind szívélyes üdv- és szerencsekívánataimat.

Hazafias működésükhöz sikert kívánva, maradok

Mezőszentjakab, 1904. jul. 24.

kiváló tisztelettel:

Hollak Arthur
főispán.

— **Gabonafogyasztási és értékesítő raktár** felállítását vette tervezte a helybeli Ipari-és Gazdasági Hitelszövetkezet — a mint ezt már lapunkban említettük volt. Csütörtökön Dornér Béla székely kirendeltségi megbízott, Foltényi Elemér, a Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének helybeli intézője s a Hitelszövetkezet igazgatósága és felügyelő bizottsága Vajda Ferenc igazgató-elnök vezetése mellett fölkereste Hollak Arthur főispánt, hogy a raktár létesítésében erkölcsileg támogassa és a földmivelési minisztériumtól a megfelelő anyagi segítséget eszközölje ki. Főispánunk a tőle megszokott szeretetteljes módon fogadta a küldöttséget s nemcsak a legmesszebb terjedhető támogatást megígérte, hanem mindjárt a jelenlegi sulyos viszonyokat véve alapul, azt javasolta, hogy már most kezdje meg a Hitelszövetkezet áldásos működését ebben az irányban, bérlet helyiséggel is. Ez a közszükséglet képező javaslat egyértelmű helyesléssel találkozott s remélhetőleg mielőbbi megvalósítást nyer. Ezután — az alispán szabad-ságon lévén — Ádám Albert vármegyei tb. főjegyzőt kereste fel a küldöttség, aki szintén a legnagyobb kedvességgel fogadta és örömet fejezte ki az életre való eszme fölött. Kijelentette, hogy a vármegye törvényhatósági bizottsága is a legmelegebben támogatja az ügyet, amennyiben módjában lehet. Azonban itt a város közvetlen vezetői s főképp annak képviselőtestülete tehet a legtöbbet azzal, hogy a raktár fölépítéséhez ingyen telket adjon. Majd Gálffy Endre városi főjegyzőnél tiszteltette a küldöttség, mivel a polgármester, sem a tanácsosok nem voltak idehaza. A főjegyző a tanács részéről semmi akadályát nem látja a telekadományozásnak s maga is szíves örömmel üdvözlö a derék eszmét, melynek megvalósítása első sorban a városnak lehet érdeke. A képviselőtestületnek szívesen teszik meg az előterjesztést s reméli, hogy nem akad ellen-sége a jó eszmeszmeének a képviselőtestületben sem. Hiszen a város előhaladása, fejlődése épen a képviselőtestület üdvös határozataitól van függővé téve. Végül Dornér Béla székely kirendeltségi megbízott lakására vonult a küldöttség, hogy megköszönje az eszme fölvetését

s fölkerje, hogy annak kivételét és segítse diadalhoz. Dornér igen meleg és lelkes szavakban adott kifejezést a székely-ügyek iránti önzetlen ambícióval telt érzelmeinek. Helyes felfogással ismertette a székely-magyarországi mentőakciójának irányát s fölajánlta a legodaadóbb kész-ségét. Nehéz dolog — úgy mond — a székely ember legtöbbjével mai napság elhítenni, hogy közvetlenül ingyen dolgozik értük; ingyen akar segíteni ügyes-bajos dolgaikban. De azért rövid itt léte alatt is meggyőződött, hogy a derék székely néperért érdemes munkálkodni. S megnyugvással és jóleső örömmel mondhatja, hogy ma már bizalommal, reménységtől sugárzó arccal keresik föl a székely bácsik, kiket ő mindig a legnagyobb szeretettel és jóindulattal fogad. Azon hazafias meggyőződés vezet, hogy minden egyes ember a magyar nemzet egy tagja, közös testvérünk, akiért tenni nemzeti kötelességünk. Ilyen hathatós eszköznek ismeri a terbe vett raktár felállítását is, amelynek helyes vezetésével igen sok szegény székelyen segíthetünk. Épen ezért örömmel tesz mindent annak megvalósításáért a maga részéről s van reménye, hogy az mielőbb létesülhet. A kiváló izléssel, valódi székely stílyú butorzzattal berendezett irodából előkelő lakására hivta a küldöttséget, ahol barátságos vendégszeretethez részesítette a gondos házigazda. Természetesen itt is a raktár ügyének megbeszélése került szóba s azzal vég-ződött, hogy közelebről a további tett mezejére lép a Hitelszövetkezet vezetősége.

— **Poros utca** Évek óta emlegetjük városunk utcáinak öntözését, sajnos — eredmény nélkül. A hatóságnál és egyeseknél egyaránt siket fülekre talált felszólalásunk. Mai számunk első helyén egyik orvosi munkatársunk tollából köz-lünk újabb sürgető sorokat. Vajha a nemes tanács megemberelné magát és célt érnenk. Mert az mégis csak botrányos valami, hogy nálunk oly hatalmas porfelleggel traktálják a reggeli üdülés céljából sétáló közönséget, amilyent a jóval kisebb Csikszeredában sem kénytelen a teherviselő közönség elnyelni. Sürgős intézkedést kérünk és követelünk az arra hivatott vezetőktől.

— **Tüztöltő táncestélye.** A helybeli önkéntes tüztöltő-egylet ma d. u. 4 órakor a Gergely-féle Sósfürdőn tartja meg nyári táncmulatságát, mely igen népesnek ígérkezik. A derék rendezők mindent elkövetnek, hogy a mulató közönség leg-meszebb terjedhető igénye is kielégítést nyerjen.

— **A siketnémák** budapesti áll iskolájának első osztályába e hó folyamán veszik fel a nö-vendékeket. Pályázati határidő aug. 15. Későbbi folyamodványok ez évben nem vétetnek figye-lembe. Felvételi nyomtatványokat és tájékoztatót az érdeklődőknek ingyen küld az iskola igazga-tósága. VIII., Mosoni-utca 8. sz.

— **Halálos legényharc.** Kápolnásóláhfalu a szomorú történet helye. Tófalvi János 21 éves ifju legény az eset áldozata. Bot Imre és Csiki Mátyas székely legények a tettesek. Egy székely leány miatt történt a verekezés, mely szörnyű halállal végződött. Tófalvi ugyanis „guzsalyos“-ba járogatott a falu egyik leányához, aki szívesen elbeszélgetett vele. Azonban ezt Bot és Csiki, akik jó barátságban voltak, sehogy sem szívelhették, mert nekik is tetszett a leány. Sötét gondolatuk támadt. Meg lesik Tófalvit s miután a szép szóra nem hallgatott, amugy istenigazában elverik. Vasárnap estére tüzték ki a legény-harcot. Sokáig lesték, várták hatalmas karókkal, egész éjjel utánig. Érzékeny bucsut vett Tófalvi a leánytól, mintha tudta volna, hogy többé nem találkoznak. A két legény rejtekhelyéből előugrott és a bár erőteljes, de védtelen legényt agyba-főbe verték. Tófalvi Jánost felholtan szállították be a vármegyei kórházba, hol a legmondosabb ápolás sem tudta visszaadni életét; kedden sulyos sérülései miatt meghalt. A vétkes legények ellen a vizsgál-latot megindították.

— **Tánciskola.** Simkovits József előnyösen ismert okl. táncitanító lapunk utján érte-síti a n. é. közönséget, hogy folyó évi szeptem-ber elején ide érkezik és a Budapesti-szálló nagy-teremben évek óta szokásos tánciskolai tanfolyamát megnyitja. Előre is ajánljuk az érdeklődő közön-ség pártfogásába.

— **Tanítók hangversenye a szovátai fürdőn.** A következő sorokat vettük: A nyáradmenti kath. tanítók a szovátai gyógyfürdőn épült Tanítók-

háza ünnepélyes felavatásából kifolyólag aug. 3-án, ugy erkölcsileg, mint anyagilag, szépen si-került táncestélyivel egybekötött hangversenyt rendeztek. A védnökséget Sófalvi Ilyés Lajos, fürdőtulajdonos Clarisse leányával vállalta el, aki 50 koronával vállotta meg belépő jegyét. A tani-tók gyönyörű virágcsokorral kedveskedtek. Válo-gatott volt a vendégsereg, de nagyon megállották helyüket a szereplők. Kacsó László lelkesz fei-olvasásával — bár az ilyenek meglehetősen unal-masak szoktak lenni — végig lekötötte a közön-ség figyelmét. Szeitz Margit felsősófalvi állami tanítónő gyönyörű cimbalomjátéka, Kovács Pongrác szavalata, Petres József monológja mind tapsot arattak; de az ünnepély fénypontját a dalárda működése képezte. Minden egyes szám zajos tap-sot és 2—3 szori ujjazást aratott. Enekeltek lel-ket mivelőleg, teljes összhanggal. Karnagyuk Kakucs György parajdi áll. tanító nagy figyelem-mel választotta és tanította be a nehéz darabo-ka, s igazán ahhoz értőleg, mesterileg vezetett s az ország különböző részéből oda sereglett fürdőzők nemcsak áthallgatták, hanem igazán élvezték is. A kellemetes est szerzéseért Kakucs-nak tündetőleg mondták köszönetet. Hogy anyag-ilag is jól sikerült, mutatja a 220 korona bevétel, mind amellet, hogy az „István-szálló“ nagy-terme nem volt képes befogadni és oda igyekező vendégsereget. Felülfizettek: Dr. Csák Czírják 5 K, Zudor Árpád 1 K, Czada Dénes, Barthos Dénes, Gazda János, Mánya Gergely, Mekkei Pé-ter, Székely János, alsókőheri g. kath. lelkesz 2—2 koronát. Műsor után tánc következett, a mely fesztelen és kedélyes volt. A négyest 40 pár táncolta, és ha meg nem virrad, még most is folyna a tánc. Sok ilyen estét. Még egyszer kö-szönet a közreműködőknek.

— **Üdvarhelyvármegye földrajzát,** a föld-rajzi előfogalmakkal, utazási modorban a nép-iskolák III. oszt. számára Kertész Albert helybeli közs. isk. tanító megírta. Ez a könyv egyszersmind utmutatóul is szolgál a tanítók ré-szére. Mielőtt a szerző nyomtatás alá adná gon-dosan összeállított munkáját, e hó 11-én délelőtt 9 órára egy tanítókból álló bíráló bizottságot hívott össze, hogy az esetleges hiányokat pótol-ják. Ezen értekezletszerű bíráló ülésre a szerző bármelyik tanító-kollegáját szívesen látja lakásán az irt időben.

Egészségünk biztosításához okvetlenül szükséges, hogy táplálékunkat teljes mértékben élvezzük, mi által a test erősbödik és elég ellentálló képességet nyer arra, hogy a betegségeket okozó befolyásoknak helyt állhasson. Csak a fogaknak célszerű tisztítása és gondos szájalapítás által való épségben tartása teszi lehetővé, hogy a táplálékot a megemészthetőségre annyira előkészíthessük, hogy az tel-jesen asszimilálódhassék. Rendszeres ápolás, a fogaknak reggel és este való tisztítása egy kitünően elismert fog-tisztító szerrel, mint pl. a Sarg-féle Kalodont fentieknél fogva mindenkinek a legjobban ajánlható.

— **Takarmány és alomgyűjtés.** A földmivelés-ügyi m. kir. miniszter a következő körrendeletet bocsátotta ki:

Az uralkodó nagy szárazság folytán vá-lóságos helyzetbe jutott hazai gazdaközönségén a lehetőség szerint segíteni óhajtván elrende-lem, hogy az alomgyűjtést ott, ahol az az erdőgazdaság érdekeinek veszélyeztetése és idegen érdekek megsértése nélkül lehetséges az arra rászorult s a közigazgatási hatóságok ut-ján jelen intézkedéséről egyidejűleg értesített községek szegénysorsu lakosainak, az egyes erdőgazdálkodásoknál előmutatandó hatósági bizonyítvány előmutatása mellett és a kellő öv-rendszabályok szigorú betartásával engedélyez.

Az alom értékének megértésétől, tekintet-tel a legelőhiányban szenvedő gazdaközönség nyomasztó anyagi helyzetére a jelen alkalommal kivételesen eltekintek.

Az alomgyűjtésre az egyes erdőrészek az ottani erdőrendezővel egyetértőleg jelölendők ki.

Elrendelem továbbá, hogy az alomgyűjtés csakis a kincstári védszemélyzet ellenőrzése mellett, csakis a megengedett helyeken és idő-ben és csakis a megszabott mértékig, vasszer-számok használatának kizárásával történhetik.

A mennyiben az érvényben levő rendsze-res gazdasági üzemtervek az alomgyűjtést til-tanak, utasítom, hogy ezen, általam kezélesi szempontból engedélyezett mellékhasznvételt az illetékes közigazgatási bizottságnál, illetve bizottságoknál jelentse be.

Jelen rendeletemről az összes törvényha-tóságokat és közigazgatási bizottságokat is ér-tesítettem.

Gsarnok.

Rossini és Meyerbeer jó barátságban éltek egymással. Rossini már hirneve tetőpontján, szívesen pártját fogta a még kezdő Meyerbeernek. Mikor az, 1825-ben a már elfelejtett „II. Crociato“-i dalmüvével a közönség elé készült lépni, erősen aggódott a dalmü sorsa felett, Rossini azonban lelkesen vigasztalta:

— Ne féljen semmitől, én fogadok, hogy műve teljes sikert fog aratni.

— Hogyan lehet erre fogadni?

— Nos, én mégis fogadok amibe tetszik.

— Jó, tehát száz aranyba.

— Áll a fogadás, itt a kezem.

Az előadás estjén megjelent a színházban Rossini s folyvást nagy lelkesedéssel tapsol. Ezt látva a közönség, — ki jobban bizott a hirneves mester ítéletében mint a magáéban — szintén viharosan tapsolt, s a mű fényes sikert aratott.

Rossini nevére söpörte be a száz aranyat, de Meyerbeer még vigabban fizette ki.

Mire jó a könyv? Felsőes királyunk elődje, V. Ferdinánd nem volt nagy barátja az olvasásnak. Csak nagy ritkán vett könyvet a kezébe, holott az udvari könyvkereskedés valamennyi irodalmi újdonságot megküldötte neki. Egy forró nyári délután azonban különös eset történt. Az üvegajtó mögött várakozó lakáj észrevette, hogy az uralkodó egy hatalmas kötetet vesz a kezébe s éppen ekkor érkezett meg az udvari gyóntató atya, aki ő felsége tudományosjagát észrevéve, nem is merészelt benyitni a terembe. A király rövid várakozás után gyorsan és erősen becsapta a könyvet, majd, óvatosan ismét fölnyitotta és örömtől sugárzó arccal mondotta a most már belépő lelkésznek: „Sokáig boszantott, de ime mégis elcsiptem ezt a — legyet.“

Közgazdaság.

Az Udvarhelyvármegyei Gazd. Egyesület elnökségétől.

395—1904. sz.

Felhívás.

A gazdasági egyesület választmánya azon gazdákat, kik rozstot, árpát, töröküzát a legkorábbi tavaszi zöld takarmányt szolgáltató szentjános rozstot, őszi borsó- és búkköny magot ohajtanak piaci áron, kész fizetés mellett, az egyesület útján beszerezni, ebbeli szükségleteiket a titkárnál *augusztus 15-ig* jelentsék be.

A bejelentett magszükséglet átvétele, bármily későn érkeznek is az meg, a bejelentőre nézve kötelező, azért csak a községi előjáróságok által láttamozott bejelentések fogadtatnak el. Székelyudvarhelyt, 1904. évi aug. 3.

Az elnökség.

Ad: 379—1904. sz.

Felhívás.

A gazdasági egyesület elnöksége felhívja ez utca is a szüzugyában levő borjak tulajdonosait, hogy a száj- és körömfájást az állatok átszenvedték, közülök 42 darabnak a sürgős hazavitele és otthon való ápolása a tulajdonos érdekében áll, mert kint esetleg elpusztulhatnak, minthogy élelem után járni nem tudnak. A 40, 66, 106, 109 számú borjuk szekéren viendők haza, a 23, 24, 25, 27, 29, 30, 36, 41, 43, 49, 52, 55, 56, 57, 62, 67, 74, 77, 81, 83, 84, 86, 88, 91, 100, 105, 107, 108, 120, 123, 125, 127, 129, 130, 133, 135, 137 számúak lábbon haza hajthatók.

Az augusztus 15-ig haza hajtott borjuk után a hátralékos legelési díjat az egyesület elengedi. A haza hajtathoz az igazolványt a titkár állítja ki.

A többi borju az állatorvos jelentése szerint jó állapotban van, haza hajtathoz nem szükséges.

Székelyudvarhely, 1904. aug. 5.

Az elnökség.

Ad: 395—1904. **Gazdák figyelmébe!** A még mindig uralkodó nagy szárazság miatt a takarmány

termesztés céljából való tarló vetések eredménye nagyon kétséges, van azonban két módja annak, hogy legalább a tagosított birtokkal bíró gazdák, akiknek sem lucerna, sem here vetése nincs, már áprilisban zöld takarmányhoz jussanak. Azon földekbe, amelyek jövő tavaszon ugaron maradnának, vagy tavaszi búkkönyvet vettének be, már ez ősszel vessenek őszi borsót, őszi búkkönyvet rozsz keverékkel. Ezen vetés ősszel már adhat legelőt és a jövő tavasz áprilisének végére biztosan ad kaszálható zöld takarmányt. Egy hold földre kell 120—140 kilogramm borsó és rozsz, ugyanannyi búkköny és rozsz keverék. Az őszi borsó, őszi búkköny mag beszerezhető a gazdasági egyesület útján.

Az élelmi cikkek nagybani árai a budapesti központi vásárcsarnokban.

(A Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezete jelentése a „Székely Udvarhely“ számára 1904. augusztus 5-éről.)

A hozatalok általában, a dinyét kivéve, csekélyek; dinye egész waggonrakományokban érkezik és a tetemes hozatalok dacára is jól értékesül. Fogoly ára némileg már leszállott. Gyümölcs-félékben a befőzni való ringló még mindig élénk keresletnek örvend. Vaj irányzata tartósan szilárd. Tojáspiacon szép friss árakra nézve az árak tetemesen emelkedtek, holott az apró éru alig értékesül.

Mai árak:

Husneműk: marhahús 1.20—1.28 korona, helybeli borjúhús 1.12—1.20 korona, vidéki borjúhús 1.12—1.20 korona, sertésbűs 1.—1.20 korona, szalonna friss 1.20—1.24 korona, szalonna, sózott 1.40—1.44 korona, szalonna, füstölt 1.44—1.52 korona, szalonna, olvasztani való 0.—0.—0. korona, hajt 0.—0.—0. korona, sertészsír 0.—0.—0. korona. Bárány párja 0.—0.—0. korona. Birkák 0.—0.—0. korona.
Füstöltbűs (vidéki) kilogrammjára 1.28—1.60 korona, hazai sonka 1.80—2.—0. korona, szalámi 3.60 korona, nyári 1.20—1.30.
Vad: nyúl darabja 0.—0.—0. korona, fogoly 0.—0.—0. korona, fácán 0.—0.—0. korona, szalonna 0.—0.—0. korona darabonként. Vaddisznó 70—80 fillér, őzhus 0.—0.—0. korona, szarvas és dámvad 80—84 fillér kilogrammonként. Fenyvesmadár darabja 0.—0.—0. fillér.
Egyéb félék: élő tyúk 3.—3.60 korona, rántani való csirke 1.10—1.40 korona, sülti való csirke 1.60—2.—0. korona, kacsa, sovány 2.40—2.80 korona, hizott 3.20—4.10 korona, lud, hizott 9.60—16 korona, pulyka, sovány 0.—0.—0. korona, hizott 0.—0.—0. korona páronként. Idei liba darabja 0.—0.—0. korona, idei kacsa darabja 0.—0.—0. korona.
Vágott hizott liba 1.24—1.34 korona, vágott hizott kappan, kacsa és pulyka 1.20—1.30 korona kilogrammonként.
Teavaj: (centrifugált) 2.—2.20 korona, főzővaj 1.70—1.90 korona kilogrammonként. Tehéntúró kilogrammjára 12—16 fillér.
Zöldegyfélék: Burgonya (vagonáru) sárga 10.—14.—0. korona, róza 8.60—9.—0. korona, fehér 0.—0.—0. korona száz méterezésenként. Hagyma 50 kl. zsákokban zsákkal együtt 4—8 K mm. Makói érett 12—14 korona. Sárga répa 6—10 korona. Petrezselyem és zeller 6.—9.—0. korona. Borsó 0.—0.—0. fillér. Közép 0.—0.—0. K. Zöld bab mm. 24—30 K. Zöld paprika 100 darab 0.80—3.—0. K. Idei fejes káposzta 100 drb 8—20 korona. Kalarabé 2—3 K 100 darabonként. Tök 0.—0.—0. fillér darabonként. Paradicsom 10.—14.—0. korona.
Gyümölcsfélék: Szőlő (nyári) 0—0 korona kilogrammonként. Alma, válogatott, elsőrendű áru (aranyármu, ranett, Jonathan, Török-bálint stb.) 20—22 korona, másodrendű alma 12—14 korona, harmadrendű apró áru 8—10 korona méterezésenként. Körte, elsőrendű 30—36 korona, másod. 11—14 K mm. Ringló befőzni való 6—12 K. Mogyoró — K, dió —0. korona méterezésenként. Aszalt szilva 0.—0.—0. korona. Szilvaiz: 0.—0.—0. korona méterezésenként. Földi eper 0.—0.—0. korona kilója. Sárga dymye 100 drb 10—20 K. Görög dymye 100 drb 16—50 korona. Őszi barack befőzni való 28.—33 korona.
Délgyümölcs (gondosan átsomagolva, vidékre is ad rakárunk): Citrom 300-as 0.—0.—0. korona, 360-as 0.—0.—0. korona, narancs 160-as 0.—0.—0. korona, 200-as 0.—0.—0. korona, 300-as 0.—0.—0. korona, 360-as 0.—0.—0. korona, vörbélű 160-as 0.—0.—0. korona, 200-as 0.—0.—0. korona, 300-as 0.—0.—0. korona, mandarin 80-as 0.—0.—0. korona, 100-as 0.—0.—0. korona. Kosáráru 0.—0.—0. fillér kilogrammonként.
Méz: pergettett akác 60—70.—0. korona, hárs 50.—60 korona. Kilogrammonként, szárított gomba 0.—0.—0. gknoré ka kiknt. Mák (k 0.—0.—0. fillér kilonként. Sajtok: Romadour 25 és 50 dekás téglákban 1.40—1.60 fillér, grói 1.40—0.—0. korona, juhsajt 0.—0.—0. korona ementháli 0.—0. korona, trappista 1.60 korona kilogrammonként.
Tojás: Bácskai 61—62 korona, erdélyi apróbb áru 51—52 korona ládánként (1440 drb.), apadt 0.—0.—0. korona. Meszes 0.—0.—0. korona.

A szántásról. A szántó-vető embernek az eke a legfontosabb szerszáma. Jó eke nélkül jó szántást végezni nem lehet, jó és gyakori szántás nélkül pedig valóban hasznot hajtó termést a föld nem fakaszt. Az egész gazdálkodás jóvedelmezőségének alapja a jó szántás és a gyakori trágyázás. Ezek nélkül nincs jóvedelem, ezek segélyével a holdankénti tiszta jóvedelmet könnyen lehet 50—60 koronára emelni.

Jó munkát a szántásnál csak akkor végezzünk, ha az ekét elég mélyen jártatjuk. A mély szántás következtében a növényeknek nagyobb réteg áll rendelkezésére, melyből táplálékát veheti s hol gyökereit fejlesztheti. Főleg a mélyen gyökeredző növények, mint a répa és herefélék, kívánják a talajnak mélyebb megművelését. Még a sekélyen gyökeredző kalászosok is megkivánják, illetőleg meghálálják a mély szántást, gyökerzetük jobban kifejlődik, erősebb támaszt talál, szalmájuk is erősebb lesz, a megdülés ritkábban fog előfordulni. A mély szántás előnye még az is, hogy a növény kevesebbet szenved a szárazságtól, vagy a tulsok nedvességtől.

Ha az altalaj nyers, termékellen, akkor nem szabad egyszerre mélyíteni, hanem csak fokozatosan, mert ha egyszerre hozzuk fel a sok nyers földet, azt kultúránövényeink megsínylik. Lehetnek esetek, a mikor az altalaj kedvezőtlen összetételű pl. kavicsos, mikor a mély szántástól el kell tekintenünk. A mély szántás azonban maga után vonja az erősebb trágyázást is, ha azonban a kellő mélységre szántott talajt istálló- és műtrágyákkal ellátjuk, természetlagaink oda

emelkednek csakhamar, a hol a fölünk nyugatra fekvő országok természetlagai vannak.

Szabály legyen az, hogy a tarlót főleg kötött talajon azonnal törjük fel. Olyan növények lekerülése után, melyek a talajt kedvező fizikai állapotban sokszor beéredtetten hagyják vissza (takarmány, kapás), azonnal szántunk, mert kedvező fizikai állapotukat csak a szántással őrizhetjük meg. Ha ősszel kilátásunk van arra, hogy mélyen fogunk szántani, akkor a tarlótörést csekélyen eszközöljük, tisztán gyomirtás céljából, ha az őszi mély szántás lehetőségére nincs kilátás, akkor már a tarlót szántunk fel mélyen. Az őszi mély szántást azonban minden növény alá meg kellene adnunk, ez rendkívül fontos, mert így a fagy és a téli víz jobban behatolhat a talajba s ennek következtében jobban beéredhet az. Homokos vagy vályogos homokot és könnyen széthulló laza mész és humusz talajt bármely nedvességi állapotban lehet szántani, természetesen ha egész szárazak, nem lesz semmi hatása a szántásnak.

A kötöttebb, de főleg tulkötött talajokat tulajdonvesen nem szabad szántanunk, mert ha a barázda oldala elkenődött és fényes, akkor az később megszáradva, kökemény rögöket fog képezni. Ha az őszi szántáskor kissé nedvesebb a talaj, nem oly nagy baj, mert a tél fagyára a rögök széthullanak.

Ha termés-átlagainkat fokozni akarjuk, legelső dolgunk a szántást és trágyázást megjavítani.

Szerkesztői üzenetek.

Dr F. Sz. K. Pozsony. A kívánt lapokat a legnagyobb készséggel fogjuk elküldeni.

B. I. Sz-u. Hogy a 102-ik gyalogezredet kívül jelenleg melyik nem visel bajuszt, azt igazán nem tudjuk. Azonban érdeklődünk ezen fontos kérdés iránt s annak idején szívesen megijezünk.

V. M. F-a. Szives tudósítását köszönjük. Múskor is kérjük támogatását. Az illetőknek a lapot elküldöttük.

Nyilt-tér*

Igen alkalmas utazásoknál.
Rövid használat után nélkülözhetetlen.
Egészségügyi hatóságok által megvizsgálva.

Bizonyítványt kelt Bécsben,
1887. júl. 3-án.

Székely Kalodont

nélkülözhetetlen
fogtiszttító-szer.

A fogak tisztántartásához csupán szájvizet nem elég-ségesek. A foghúson mindig ujjalag keletkező ártalmas anyagok eltávolítása csakis mechanikus tisztítással kapcsolatban egy frissítően és antiszeptikus ható fogtiszttító-szerrel sikerülhet, minőnek a „Kalodont“ már az összes kulturállamokban a legsikeresebb használatra bizonyult.

Két uri-leányt

vagy fiatal uri fiút felfogadok teljes ellátásra, mosatással, külön szobában, kellő felügyelettel, egyenkint havi 50 korona fizetésért. Lakás minden iskolához közel, a központban van. Tisztelettel:

Nagysolymosi Koncz Ármín

gyógyszerész,
Székelyudvarhelyt, Batthyány-tér (Régi főpiac-tér.)

Irnokot keresek

szép írással, aki lehetőleg németül is tudjon írni és olvasni.

Kereskedelmi képzettséggel bírók s irodákban már alkalmazva voltakra reflektálok.

Személyesen jelentkezők is hozzák magukkal írásba foglalt, eddigi foglalkozásukat leíró, fizetési igényüket tartalmazó — ajánlkozásait.

Irni, olvasni s számolni

tudó nős, a városban helyi és személyi ismeretekkel bíró, a szóda-víz gyártásához és kihordásához alkalmaszandó s üzleti érzékkel bíró iparos, vagy más egyént keresek.

Ajánlkozásuk szintén a fent irt módon történjék.

Koncz Ármín.

659—1904. v. h. szám.

Árverési hirdetmény.

A székelyudvarhelyi kir. bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a székelyudvarhelyi kir. járásbírósnak V. 361/2—1904. polg. számu végzése által Kapca Antal végrehajtási tömegének, képviselve tömeggondnok János Gyula ügyvéd által, székelyudvarhelyi Zakariás Antal ellen 1200 korona tőke s járuléka iránti ügyben, alperesnél, Székelyudvarhely városban összesen 2400 koronára becsült következő javai, u. m.: két darab tarkás szőrű svájcer tehén (járomok), egy sárgás szőrű svájcer tehén, két száz darab cáp készíttelen bőr több esomagban és ötven darab kikészített cáp bőr (kordován), ezen ingók Székelyudvarhelyen Zakariás Antal házában 1904. aug. hó 13-án d. e. 9 órakor nyilvános árverésen el fognak adni, melynél az egyes javak vételárán azonnal fizetendő, esetleg a becsáron alól is a legtöbbet ígérőknek el fognak adni.

Az árverési feltételek a bírósági végrehajtónál megtekinthetők. Ezuttal felhívjuk mindazok, kik a lefoglalt javak iránt elsőbbségi jogokat érvényesíthetni vélnék, hogy elsőbbségi bejelentéseiket az árverés kezdetéig, habár külön értesítést nem vettek is, alulírt végrehajtóhoz nyújtsák be, mert különben azok a végrehajtás folyamatát nem gátolva, egyedül a vételár fölsőlegre fognak utasítani. Székelyudvarhelyi bírósági végrehajtótól. Székelyudvarhely, 1904. jul. 19.

BIRÓ SÁNDOR, s. k. kir. végrehajtó.

AKÁC-MÉZ!

Ajánlunk idej pergetett akác-mézet postán szétküldve utánvét, vagy a pénz előleges beküldése mellett.

Egy 5 kl. posta-doboz ára 6 K 50 fillér. Különként kimérve: 1 kiló 1 K 60 fillér. Ugyszintén 1/4, 1/2 és 1 kilós üvegekben is kapható

Márk testvérek

fűszer- és csemege-kereskedésében Székelyudvarhelyen.

2686—904. tkvi szám.

Árverési hirdetményi kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbírósnak, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Parajd és vidéke hitelszövetkezet végrehajtónak, Szövérdi Domokos végrehajtást szenvedő elleni 2400 K tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék (a székelykereszturi kir. járásbírósnak) területén levő, a bözdüjfalvi 319 sz. tkjvben A + 266/2 hr. sz. ingatlanra 49, a 268 hr. sz. ingatlanra 320, a 278, 279 hr. sz. ingatlanra 29, a 837 hr. sz. ingatlanra 11, a 839/1 hr. sz. ingatlanra 2, a 899/1 hr. sz. ingatlanra 50, a 887/1 hr. sz. ingatlanra 4, a 964, 965 hr. sz. ingatlanra 90, az 1013 hr. sz. ingatlanra 75, az 1045/2 hr. sz. ingatlanra 4, az 1147 hr. sz. ingatlanra 4, az 1149 hr. sz. ingatlanra 2, az 1150 hr. sz. ingatlanra 7, az 1238/1 hr. sz. ingatlanra 2, az 1330/2 hr. sz. ingatlanra 2, az 1375 hr. sz. ingatlanra 2, az 1494/1 hr. sz. ingatlanra 4, az 1526/3 hr. sz. ingatlanra 28, az 1526 5 hr. sz. ingatlanra 24, az 1546 hr. sz. ingatlanra 2, az 1673 hr. sz. ingatlanra 32, a 2357, 2358 hr. sz. ingatlanra 112, a 2420/2 hr. sz. ingatlanra 1, a 2439 hr. sz. ingatlanra 13, a 2748 hr. sz. ingatlanra 31, a 2960/2 hr. sz. ingatlanra 7, a 2961 hr. sz. ingatlanra 4, a 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3084, 3099 hr. sz. ingatlanokra 111, a 3129/2 hr. sz. ingatlanra 27, a 3166 hr. sz. ingatlanra 30, a 3257/2 hr. sz. ingatlanra 13, a 3258 hr. sz. ingatlanra 6, a 3259 hr. sz. ingatlanra 7, a 3380/1, 3381/2 hr. sz. ingatlanokra 13, a 3399 hr. sz. ingatlanra 41, a 3404/1 hr. sz. ingatlanra 4, a 3405 hr. sz. ingatlanra 5, a 3411 hr. sz. ingatlanra 7, a 3440 hr. sz. ingatlanra 40, a 3501 hr. sz. ingatlanra 3, a 3840 hr. sz. ingatlanra 15, a 3881, 3882 hr. sz. ingatlanokra 26, a 4027 hr. sz. ingatlanra 1, a 4092/2 hr. sz. ingatlanra 1, a 4145 hr. sz. ingatlanra 8 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1904. évi szept. hó 7-ik napján d. e. 9 órakor Bözdüjfalu községében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladtni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becs-

árának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban, a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek, a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósnak, mint tkvi hatóság. Székelykeresztur, 1904. június hó 4.

VERESS, kir. albiró.

Mindenütt, minden gyógyszerárban kapható. Otthon, valamint utazás alkalmával nélkülözhetetlen szer a

Thierry gyógyszerész balsama

mindenütt ismeretes, mindenhol elismerték.

Rossz emésztésnél és ennek mellékjelenségeinél a leghathatóbb, mint felfűvés, gyomorgörés, étvágytalanság, katarhus, gyuladások, gyengeség, fölfúvadás stb.

Göres- és fájdalomcsillapító, köhögést megszüntető, nyálkaoldó és tisztító.

Legkisebb postaküld. 12 kis vagy 6 nagy üveg 5 korona költségmentesen, 60 kis vagy 30 nagy üveg 15 korona költségmentesen.

A raktárak kicsinyben 1 kis üveget 30 fillérért, duplaüveget 60 fillérért árusítanak.

Tessék az egyedüli és egyetlen törvényesen védett zöld apácavédjegyre „Ich dien” ügyelni. Egyedül valódi. — Ezen védjegy utánzása és forgalombahozatala, valamint más törvényesen meg nem engedett, ismételés nem engedve s az ily forgalomban nem hozható balsamvédjegy törvényesen üldözöttik.

Thierry A. gyógyszerész Centifoliakenőcse

Schutzengel-Apotheke

des A. THIERRY II. PREGRADA

fájdalomcsillapító, puhító feloldó, huzó, gyógyító stb. — 3.00 korona franko. A raktárakban kicsinyben 120 korona tégelyenkint.

Központi raktár Budapest Török J. gyógytára, dr Egger Leo gyógytára, Verthes gyógytár Lugos. Közvetlen megrendelések így emendők:

Schutzengel-Apotheke des A. Thierry in Pregrada bei Rohits-Sauerbrunn.

Ha az összeg előre beküldöttik, úgy a küldemény egy nappal előbb érkeztetik meg, mint utánvéttel és elesnek az utánvételi költségek, azért ajánlatos az összeget azonnal küldeni és a postautalvány szelvényén megtenni a rendelést és pontos címet írni.

Advertisement for shoes by Benedek, Nagy és Konrad. Includes text: 'Benedek, Nagy és Konrad', 'első székely cipőraktára Sz.-udvarhelyt, Kossuth-u.', 'Dus választék csinos és tartós cipőkben!', 'Mérték utáni megrendelések pontos kivitele. o', 'Fredin' cipőkenőcs kapható. Egy doboz 60 fillér.'

Női ruhaszabási tanfolyamot nyitok

folyó hó 15-étől kezdődőleg

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 35. sz. alatt evő lakáson. Tanítom a női ruhaszabás minden ágát, így a kiszámítást, reformruhát angol, francia divat szerint, egy a fehérneműek szabását és összeállítását. Külön szabásati órákat házaknál is készítek tartok. A tanfolyam egy hónapig tart, azonban, aki csak magában a szabászatot ohajtja elsajátítani, ezt 8 nap alatt teljes felelősségem mellett megteheti. Tandij az egész tanfolyamra 20 K, csupán a szabástaniásra 10 K. Tisztelettel kérem a n. é. hölgyközönséget, hogy ezen kedvező alkalmat minél számosabban, saját érdekében fölhasználni méltóztassék. — Beiratkozni már most lehet. — Kész szolgálattal.

Roóz Miksa, női szabász.

Férfi szabó- és ruha raktári üzletemet (Flórián-ház) alá helyeztem át. Tisztelettel íj. Jakabos György, férfi-szabó.

Eladó szálloda és kerthelyiség. Székelyudvarhelyt, a 'Hungária' szálloda és kerthelyiség (Koronkay-féle) teljes vendéglői felszereléssel együtt eladó. Értekezhetni: Dr Solymossy Lajos tulajdonossal.

Advertisement for Kászoni Főkut. Includes text: 'Mint gyógyviz csodahatásu.', 'Kászoni Főkut.', 'Természetes gyógy borviz!', 'Kizárólagos főraktár Udvarhelyvármegye egész területére: SZENTPÉTERY GERGELY fűszer-, üveg-, porcellán- és diszmuáru kereskedésében Székelyudvarhelyt, Deák-tér 15 szám alatt. — Üvegenkinti ára 12 fillér.', 'Mindig friss szállítmány.'

Megrendeléseknél kérjük lapunkra hivatkozni!

Kérje mindenütt a magyar gyártmányu Müller-féle (minden fajtájú) tentát, tust, pecsétviaszkat és aquarell festéket.

Large advertisement for Betegh Pál. Includes text: 'Betegh Pál', 'könyv-, papir-, író- és rajzszerkereskedésében (Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 15.) tulhalmozott raktár miatt kaphatók:', 'Mélyen leszállított árak!', 'Mélyen leszállított árak!', 'Ajándék könyvek legdusabb raktára!'

Mélyen leszállított árak!

Mélyen leszállított árak!

- EMLEK-ALBUMOK fényképekhez és levelező-lapokhoz legolcsóbb árban. GYERMEKEKNEK remek képes- és meséskönyvek leszállított áron. HELYI ÉS MŰVÉSZI LEVELEZŐ-LAPOK dus választékban. HEGEDŰK, okarinák, hegeduvonók, hurok és más fűszerelések elsőrendű gyárakból. KINAI DISZ- és kézi legyezők változatos kiállításban. ÉNEK- ÉS IMAKÖNYVEK különböző választékokat hűvek számára. IFJUSÁGI IRATOK a legjelesebb íróktól nagy választékban. PALLAS NAGY LEXIKONA — tíz első kötete — mélyen leszállított árban. DERZSI ÉLET-KÖNYVE, mint állandó házi-orvos. — Legbiztosabb gyógymód, mely szerint az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók. Elsőrendű orvosi véleményre az EMKE. népkönyvtárai számára 100 példányt elfogadott. Bolti ára 3 K, most csak 2 korona. A „KEGYELET OSLZLOPA”. Irta Bod Károly. — Tizenegy halotti ima, kilenc temetési beszéd különböző alkalmakra. Bolti ára 2 K 20 fillér, most 1 K 60 fillér. PÁLFI LAJOS: „Okszerű méhsejtet kézikönyve kérdések és feleletekben.” — Szövege közé nyomtatott ábrákkal; ára 1 korona.

Ajándék könyvek legdusabb raktára!

